

<http://uard.bg>

New Knowledge Journal of Science

Списание за наука „Ново знание“

Academic Publishing House "Talent"
University of Agribusiness and Rural Development - Bulgaria

Академично издателство „Талант“
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF STARA ZAGORA MUNICIPALITY

Dimitrina Skachkova

University of Agribusiness and Rural Development – Plovdiv, Bulgaria

Key words:

population
birthrate
mortality
natural growth
migration

Abstract

The article presents the demographic characteristics of the municipality of Stara Zagora, analyzing and comparing to those of the country the following: population number and dynamics, spatial distribution, sex and age structure, ethnic and confessional structure, educational structure, population movement and others. Attention is also paid to labor resources and unemployment. The conclusions underline the main demographic trends – common for the country and specific for the municipality analyzed.

ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

Димитрина Скачкова

Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

Ключови думи:

население
раждаемост
смъртност
естествен прираст
движение

Резюме

Статията представя демографска характеристика на община Стара Загора, анализирайки и сравнявайки с тези в страната: брой и динамика на населението, териториално разпределение, полова и възрастова структура, етническа и конфесионална структура, образователна структура, движение на населението и др. Внимание е обърнато и на трудовите ресурси и безработицата. Основните изводи подчертават основни демографски тенденции – общи за страната и специфични за разглежданата община.

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

Община Стара Загора се намира в Югоизточния регион за планиране. Тя е разположена в централната част на Южна България и има територия от 1019,37 км². Стара Загора е областен и общински център. Общината се състои от 1 град и 50 села. В общината се намират 28 кметства и 22 кметски наместничества, като според населението те се делят по следния начин: села с от 1 000 до 2 000 жители – 5 бр., села с от 250 до 1 000 жители – 24 бр., села с от 100 до 250 жители – 16 бр., села с под 100 жители – 5 бр.

Община Стара Загора граничи на север с общините Казанлък, Мъглиж, Николаево, на запад - с община

Чирпан, Брезово, на юг - с Опан, Раднево, и на изток - с Нова Загора.

БРОЙ И ДИНАМИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

Броят на населението е обобщаващ демографски показател, в който се отразяват промените в демографското развитие на света, отделните страни и региони. Бързината на тези промени определя и динамиката в броя на населението.

Населението на община Стара Загора според преброяването през 2011 г. е 160 108 души, а в България е 7 364 570 души. Оттук следва, че населението на общината представлява 2,17% от населението на страната. С най-малко население от

54 души е с. Пъстрово, а с най-голямо население е гр. Стара Загора с 138 272 души. За същата година населението на област Стара Загора е 333 265 души, а делът на община Стара Загора е 48,0%, което я прави най-голямата община в област Стара Загора. Динамиката на населението се измерва с 2 показателя:

Темп на нарастване – представлява отношението между две стойности. Изчислява се с формулата:

$$T = S_n / S_o * 100,$$

където S_n е броят на населението в края на определен период,

S_o е населението в началото на периода.

За община Стара Загора темпът на нарастване за периода 2001-2011 е:

$$T = (S_{2011} / S_{2001}) * 100 = (160\ 108 / 167\ 661) * 100 = 95,49$$

Темп на прираст – отношението на абсолютния прираст на населението между две години. Изчислява се с формулата:

$$T = (S_n - S_o / n) * 100 / S_o,$$

където n е броят на годините.

За община Стара Загора темпът на прираст за периода 2001-2011 е:

$$T = (S_{2001} - S_{2011} / 11) * 100 / S_{2001} = (160\ 108 - 167\ 661 / 11) * 100 / 167\ 661 = 0,40$$

Таблица 1. Брой на населението по места и пол за 2011 г.

Област	Население към 31.12.2011 г.		
	общо	мъже	Жени
Община Стара Загора	160 108	77 889	82 219
Гр. Стара Загора	138 272	67 174	71 098
с. Арнаутино	293	140	153
с. Бенковски	120	57	63
с. Богомилово	1 552	777	775
с. Борилово	236	105	131
с. Борово	72	34	38
с. Братя Кунчеви	794	412	382
с. Бъдеще	406	193	213
с. Воденичарово	56	27	29
с. Горно Ботево	835	397	438
с. Дълбоки	1 532	741	791
с. Еленино	712	366	346
с. Елхово	140	66	74
с. Загоре	922	444	478
с. Змейово	569	279	290
с. Казанка	132	60	72
с. Калитиново	729	370	359
с. Калояновец	952	463	489
с. Кирилово	658	312	346
с. Козаревец	132	64	68
с. Колена	277	136	141
С. Ловец	168	84	84
С. Лозен	150	70	80
С. Люляк	75	32	43
С. Лясково	159	64	95
С. Маджерито	533	265	268
С. Малка Верея	448	224	224
С. Малко Кадиево	258	121	137
С. Михайлово	331	157	174
С. Могила	744	369	375

С. Ново село	93	57	46
С. Оряховица	683	343	340
С. Остра могила	145	72	73
С. Памукчии	297	145	152
С. Петрово	347	183	164
С. Плоска могила	278	143	135
С. Подслон	151	79	72
С. Преславен	637	321	316
С. Препорец	124	55	69
С. Пшеничево	212	102	110
С. Пъстрово	54	25	29
С. Ръкитница	467	212	255
С. Руманя	67	39	28
С. Самоилово	213	100	113
С. Сладък кладенец	180	105	75
С. Старозагорски бани	325	137	188
С. Стрелец	143	72	71
С. Сулица	145	69	76
С. Хан Аспарухово	1 158	576	582
С. Християново	383	186	197
С. Хрищени	1 749	875	874

Източник: www.nsi.bg

ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Разпределението на населението в общината е неравномерно. Около 86,4% от населението в община Стара Загора е градско, като 138 272 души живеят в града, а 21 836 - в селата.

Гъстотата на населението се изчислява по формулата:

$$g = S / Q,$$

където S е броят на населението на определена територия, а

Q - площта на територията в кв. км.

Гъстотата на населението за община Стара Загора е 161,3 души/кв.км (за 2011 г.), а 68,2 души/кв.км за страната.

Югоизточният район за планиране е на второ място след Северозападния район за планиране по ниска гъстота на населението – 56,6 души/кв.км. Това се дължи на обширните територии с ниска гъстота и притегателната сила на големите градове като Бургас и Стара Загора.

За да добием ясна представа за териториалното разпределение на населението, е необходимо да се разгледат следните показатели:

Ареалитет - площта, която се пада средно на 1 жител.

$$f = Q / S,$$

където f е ареалитет

Q - площ територия в кв. км,

S - постоянно население на определена територия.

За община Стара Загора ареалитетът за 2011 г. е:

$$f = 1019,1 / 160\ 108 = 0,006$$

Проксимитет - разстоянието в метри между жителите на една територия, подредени в редица.

$$E = 1,0744 * \sqrt{f},$$

където f е ареалитет.

За община Стара Загора проксимитетът за 2011 г. е :

$$E = 1,0744 * \sqrt{0.006} = 0,08.$$

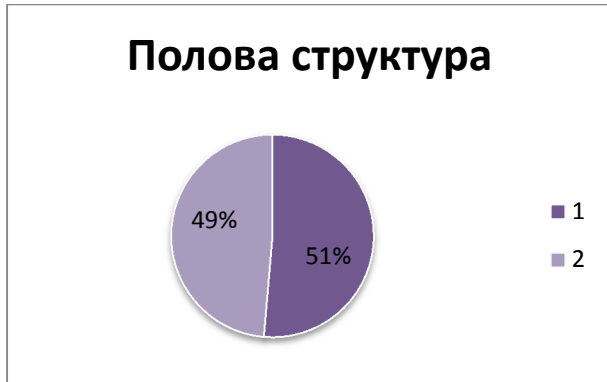
СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Структурата на населението представлява комплекс от взаимосвързани количествени и качествени характеристики, които влияят върху динамиката и насоката на демографските процеси. Това е разпределението на населението по различнообхватни групи в зависимост от параметрите на определени техни признаци. В зависимост от признаците, по които се разглежда, структурата бива няколко вида.

Полова структура на населението

Половата структура установява състоянието на населението в зависимост от съотношението мъже/жени. Това е една от основните демографски характеристики, които се влияят силно от историческото минало. Полът е важен признак, от който зависи участието на човек в трудовите процеси, естественото производство, социалният статус и др.

Половата структура в общината следва тенденцията за цялата страна, а именно - по-голям брой жени. За община Стара Загора жените са 82 219, а мъжете – 77 889. Делът им е 51,4% за жените и 48,6% за мъжете, като за България съотношението е 48,7% мъже и 51,3% жени. В по-голяма част от селата в общината делът на мъжете е по-голям от този на жените. Това се дължи на характерния начин на живот на селското население и по-високата раждаемост на момчета.

Фиг. 1. Полова структура на община Стара Загора
1 – жени; 2 - мъже

Въпреки по-големия брой живородени момчета (931) отколкото момичета (834) (2010 г.), по-високата смъртност на мъжете води до силни нарушения на възрастовата пирамида. Причината е по-големият стрес, на който са подложени, на начина на живот, свързан с по-голямо физическо натоварване. Освен

това организъмът на жените е по-издръжлив по начало. Друга причина се крие в миграцията, тъй като мъжете, особено в активна възраст, са много по-мобилни и мигрират извън района и в чужбина.

Възrastова структура на населението

Възrastовата структура на населението оказва силно влияние върху движението на останалите показатели. Във възрастовата структура на населението на страната са настъпили големи промени. За България е характерна възрастовата структура, която съществува и в развитите страни в Западна Европа - постепенно застаряване на населението. Намалява относителният дял на младото население и се увеличава това на възрастното, и то с бързи темпове. По застаряване на населението нашата страна се нарежда сред първите места в света.

Определянето на състоянието на възрастовата структура става чрез изчисляване на следните показатели:

Коефициент на стареене от върха на полово-възrastовата пирамида

$$K_{60+} = S_{60+} / S_0 - W = 38\,968 / 160\,108 = 0.24 = 24\%$$

Според характеристиката на възрастовата структура на Е. Росет община Стара Загора има изключително старо население, тъй като стойността на K_{60+} е над 20%.

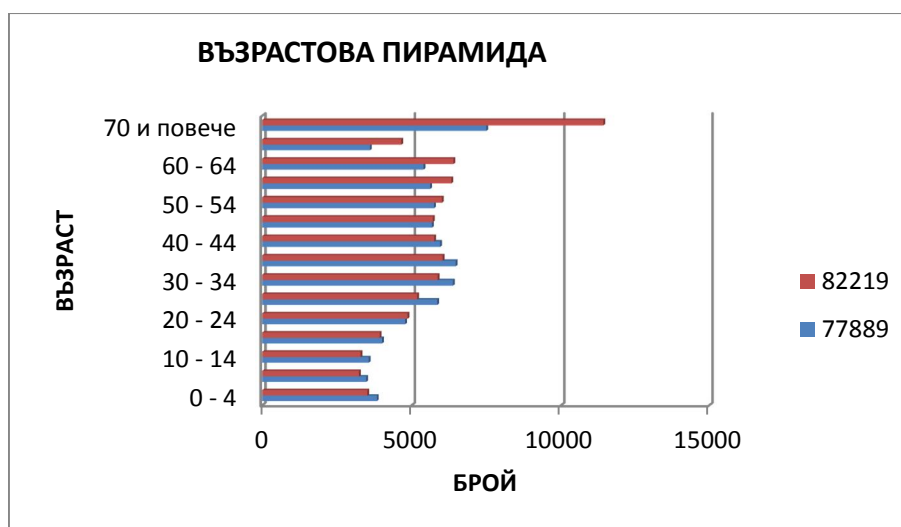
Коефициент на застаряване откъм основата на пирамидата

$$K_0 - 14 = S_0 - 14 / S_0 - W = 20929 / 160108 = 0.13 = 13\%$$

Таблица 2. Възrastова структура на населението

Общини Възраст (в навършени години)	Общо			В градовете			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Стара Загора	160108	77889	82219	138272	67174	71098	21836	10715	11121
0 - 4	7353	3 836	3 517	6 324	3 268	3 056	1 029	568	461
5 - 9	6718	3 480	3 238	5 769	2 981	2 788	949	499	450
10 - 14	6858	3 566	3 292	5 945	3 088	2 857	913	478	435
15 - 19	7 943	4 011	3 932	6 892	3 439	3 453	1 051	572	479
20 - 24	9 648	4 783	4 865	8 595	4 240	4 355	1 053	543	510
25 - 29	11 042	5 856	5 186	10 010	5 298	4 712	1 032	558	474
30 - 34	12 256	6 382	5 874	11 228	5 825	5 403	1 028	557	471
35 - 39	12 515	6 475	6 040	11 467	5 897	5 570	1 048	578	470
40 - 44	11 705	5 952	5 753	10 632	5 369	5 263	1 073	583	490
45 - 49	11 394	5 681	5 713	10 313	5 074	5 239	1 081	607	474
50 - 54	11 760	5 747	6 013	10 554	5 104	5 450	1 206	643	563
55 - 59	11 948	5 619	6 329	10 497	4 895	5 602	1 451	724	727
60 - 64	11 797	5 399	6 398	9 761	4 486	5 275	2 036	913	1 123
65 - 69	8 259	3 605	4 654	6 403	2 785	3 618	1 856	820	1 036
70 и повече	18 912	7 497	11 415	13 882	5 425	8 457	5 030	2 072	2 958

Източник: www.nsi.bg

Фиг. 2. Възрастова пирамида

ЕТНИЧЕСКА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Етносът е осъзната културно териториална общност от хора, които имат свое общо название и се осъзнават като отделна общност. Дългата история на българските земи е причина българският етнос да бъде съставен от претопяването на различни култури.

Фиг. 3. Етническа структура на община Стара Загора

1-българи; 2- турци; 3-роми 4-други;
5-несамоопределили се

Днес основното население по българските земи са българите - през 2011 г. те са 84,8% от населението в страната. Срещат се също и турци, цигани, татари, евреи, арменци и др. В България след българския най-широко разпространен е турският етнос - 8,8%. Българите в област Стара Загора са 265 618, а турците – 15 035. Но вторият етнос в областта е ромският, тъй като ромите са 24 018 и представляват 15% от населението ѝ. В последното преброяване 1 720 души не са определили своя етнос.

КОНФЕСИОНАЛНА СТРУКТУРА

Конфесионалната структура разглежда населението спрямо изповядваната религия.

На територията на област Стара Загора делът на източноправославните християни преобладава – 79,3%, следвани от мюсюлманите - с 4,38%, протестантите - с 2,06% и т.н, като 8,39% не се самоопределят.

В община Стара Загора източноправославието изповядват 105 240 души, а мюсюлманството – 1178 души.

Таблица 2. Конфесионална структура на област Стара Загора

Област Вероизповедание	Общо
Област Стара Загора	333265
<i>Отговорили</i>	265244
Източноправославно	210440
Католическо	1028
Протестантско	5476
Мюсюлманско	11693
Друго	321
Няма	14023
Не се самоопределя	22263
<i>Неотговорили</i>	68021

Таблица 3. Конфесионална структура на община Стара Загора

Общини Вероизповедание	Общо
Стара Загора	160 108
<i>Отговорили</i>	125 079
Източноправославно	105 240
Католическо	416
Протестантско	2 744
Мюсюлманско	1 178
Друго	187
Няма	6 339
Не се самоопределя	8 975
<i>Неотговорили</i>	35 029

Фиг. 4. Конфесионална структура

1 – източноправославни; 2 – католици; 3 – протестанти; 4. мюсюлмани; 5 – други; 6 – нямат религия; 8 – неопределени

ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА

Образователната структура не оказва пряко влияние върху динамиката на демографските процеси. От образованието на хората отчасти зависи демографското им поведение, свързано с трудовата им реализация. Върху тази структура оказват влияние социално-икономическото развитие на страната и полово-възрастовата структура на населението.

Образователната политика на община Стара Загора отчита както социално-икономическата характеристика на съвременното общество, така и перспективите му за бъдещото му развитие. На територията на общината има 47 училища, 25 целодневни детски градини и един университет. Учебните заведения се разделят по видове, както следва: 35 общински училища, 8 профилирани гимназии, едно музикално училище, едно помощно училище и търговска гимназия, която е държавна. В тях се обучават 18 868 ученика, а в детските градини има 4 200 деца. Проблем на общината е, че

съществуващата училищна база е много остаряла и не е модернизирана с необходимата техника.

ЕСТЕСТВЕНО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Естественото движение има определящо значение. Изразява се чрез процесите раждаемост, смъртност и естествен прираст. От съотношението между раждаемостта и смъртността зависят интензитетът и типът на производство на населението.

Факторите, които влияят върху динамиката на тези характеристики, са биологични, демографски, психологически, социално-икономически (стопанско развитие на териториалните единици, жизнен стандарт, урбанизация, образователно равнище), природи, културно-исторически.

В България съществува тенденция за намаляване на броя на населението, която се е установила от години. Тази тенденция е характерна за цяла Европа. Страните-членки на ЕС имат ниска, но стабилна раждаемост.

Раждаемост

Раждаемостта отразява броят на новородените на 1000 души от населението за 1 година.

На съвременния етап раждаемостта е на едно от най-ниските равнища в демографската история на страната. Тенденцията в развитието на раждаемостта утвърждава еднороден модел в демографското поведение на семействата. В нито една друга страна не е регистриран по-нисък коефициент на раждаемост от този в България. Раждаемостта намалява както в градовете, така и в селата. Най-ниска е раждаемостта в аграрните райони, откъдето се изселва значителен брой младо население, както и от районите с компактно българско население. Обяснението на това демографско явление трябва да се търси в измененията, които настъпват в общественния живот: урбанизационни процеси, жизнено равнище на населението и стремеж към финансово обезпечаване, нарасналите грижи за децата и повишените изисквания за образованието и квалификация, по-големи възможности за планиране на броя на членовете на семейството и т.н.

Раждаемостта на община Стара Загора за 2010 г. е 1 765 при 75 513 за страната и 3 562 за областта. Тези данни показват, че в община Стара Загора се раждат повече от половината деца в областта и раждаемостта представлява 2,34% от раждаемостта в страната. За да изчислим коефициента на раждаемост, можем да използваме формулата: $n = N/S$, където N – броят на живородените за определен период, а S е средногодишният брой на населението.

Смъртност

Смъртността като социално явление се обуславя от различни причини - демографски, икономически, жизнено равнище, здравеопазване, условия за труд,

бедствия, катастрофи и т.н. Тя зависи много и от възрастовия състав на населението.

Напоследък се увеличава относителният дял на населението в горните възрастови групи, расте броят на автомобилните катастрофи със смъртни случаи, расте броят на смъртните случаи поради професионални заболявания и замърсяване на околната среда. Най-много смъртни случаи има в резултат на сърдечно-съдови заболявания, особено инфаркти, на ракови заболявания и болести на дихателната система, на травми и отравяния.

Стойността на смъртност е индикатор за равнището на развитие на населението. България има по-висока смъртност от почти всички европейски страни. Стойностите на смъртност за селата са два пъти по-високи от тези в градовете поради влошената възрастова структура. По-ниска за страната е смъртността в Родопите, Лудогорието. Най-висока е в Краище, Северозападна България, Централна, Северна България, Сакар, Странджа, Западните оградни планини.

Смъртността сред мъжете е по-висока от смъртността сред жените. Югоизточният район за планиране има тенденции също като тези, характерни за цялата страна. Това се дължи на ниската раждаемост, високата смъртност, застарялото население, миграциите.

В общината за 2010 г. са починали е 2 200, а в страната – 110 165, докато в областта – 5 374 души.

От табл. 4 и 5 се вижда, че в община Стара Загора смъртността е по-голяма от раждаемостта, което води до силно намаляване на населението.

Коефициентът на смъртност се изчислява с формулата $m = M / S$, където M е броят на починалите деца за определен период от време.

Според скалата за оценка на нивото на смъртността община Стара Загора има ниска смъртност, тъй като попада в границата между 10-15%.

Таблица 4. Раждаемост

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	Общо	Мъже	жени
Общо за страната	80 956	37 705	43 251	75 513	38 836	36 677
Област Стара Загора	3 694	1 923	1 771	3 562	1 883	1 679
Община Стара Загора	1 787	931	856	1 765	931	834

Източник: www.nsi.bg

Таблица 5. Смъртност

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	Общо	Мъже	жени
Общо за страната	108 068	56 849	51 219	110 165	57 641	52 524
Област Стара Загора	5 281	2 750	2 531	5 374	2 852	2 522
Стара Загора	2 109	1 100	1 009	2 200	1 204	996

Източник: www.nsi.bg

Таблица 6. Детска смъртност

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	Общо	Мъже	жени
Общо за страната	729	422	307	708	410	298
Област Стара Загора	44	26	18	55	31	24
Стара Загора	14	8	6	19	11	8

Източник: www.nsi.bg

Таблица 7. Естествен прираст

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	Общо	Мъже	жени
Общо за страната	-27 112	-15 537	-11 575	-34 652	-18 805	-15 847
Област Стара Загора	-1 587	-827	-760	-1 812	-969	-843
Стара Загора	-322	-169	-153	-435	-273	-162

Източник: www.nsi.bg

Детска смъртност

Коефициентът на детска смъртност се измерва в броя починали деца до 1-годишна възраст на 1000 живородени деца за 1 година.

Равнището на детска смъртност е в силна зависимост от социално-икономическия прогрес, повишаването на културното равнище на населението, употребата на нови лекарствени средства, провеждането на нови методи на профилактика и лечение и т.н. Ако в началото на века детската смъртност в почти всички европейски страни е 100%, то днес тя е сведена до своя биологичен минимум.

Коефициентът за детска смъртност се изчислява по формулата: $m_0 = (M_0 / N) * 1000$, където M_0 - броят на починалите деца до навършването на 1 година, а N - броят на живородените деца през определен период.

В България за 2010 г. детската смъртност е 9,37%. За областта тя се измерва в 15,44%, докато за община Стара Загора тя е 10,76%. Посочените данни показват, че детската смъртност в общината е близка до тази за страната, но пък в областта детската смъртност надвишава средната за страната.

Естествен прираст

Естественият прираст показва съотношението между раждаемостта и смъртността и определя разликата между двата показателя.

Следвайки динамиката на двата показателя - намаляването на раждаемостта и увеличаване на смъртността, естественият прираст намалява и достига отрицателни стойности – за пръв път през 1990 г. (-0,4%), като продължава да спада. Нарастването на отрицателния естествен прираст може да се окачестви като негативни процеси, примерно обезлюдяването на цели райони - Странджа, Сакар, Западните оградни планини, Краището и др. България е една от страните в света с най-висок отрицателен естествен прираст.

Коефициентът за естествен прираст се изчислява по формулата:

$$K_e = n - m,$$

където n е броят на ражданията за определен период от време, а m – броят на умрелите за определен период от време.

За 2010 г. естественият прираст за общината е – 435, за областта – 1 812, за страната – 34 652 души.

Брачност и разводимост

Брачната структура на населението дава представа за брачния статус на жителите на определена територия. Според брачното състояние на населението могат да бъдат разграничени и наблюдавани следните брачни групи население:

- несемейни (неженени и неомъжени);
- семейни (Женени или омъжени);
- разведени;
- вдовци, вдовици.

Фактори, които оказват влияние върху брачността, са раждаемост, смъртност, естествен прираст, миграции, религиозна, етническа принадлежност, възрастова структура. Косвено влияят физиологичните фактори, стандартът на живот. Броят на вдовците и вдовиците зависи от смъртността и възможността за повторна женитба.

Брачността се изчислява по следната формула:

$$C = (C_t / S_t) * 1000,$$

където C е брачността,

C_t е броят на браковете за период,

S_t е средният брой население за този период.

В областта са сключени 1 074 брака, а в община Стара Загора 617.

Разводимостта се изчислява аналогично:

$$D = (D_t / S_t) * 1000,$$

като съответно D_t е броят на разводите за период,

S_t – среден брой население за периода.

В област Стара Загора са извършени 573 развода за 2010 година, а за общината - 301.

Таблица 8. Бракове и разводи

Област Общини	Година	
	2009	2010
СКЛЮЧЕНИ БРАКОВЕ		
Общо за страната	25 923	24 286
Област Стара Загора	1 074	976
Община Стара Загора	617	584
РАЗВОДИ		
Общо за страната	11 662	11 012
Област Стара Загора	573	602
Община Стара Загора	301	377

Механичен прираст на населението

Миграциите представляват придвижване на населението между населените места с промяна на местоживеене постоянно или временно. Те могат да бъдат породени от различни причини.

За община Стара Загора можем да кажем, че важен притегателен център за предимно младото население е обласният център и по-големите градове. Другия вариант е ежедневните трудови миграции, които са улеснени от добрата организация на транспорта и малкото разстояние между заселените места.

Изселването в по-големите градове се извършва от население с по-добро образование и възможности, като по този начин намалява качествена работна ръка в общината, усеща се липсата на управленски кадри. За 2010 г. механичният прираст за общината е отрицателен (617 души), както е при цялата област – 1701 души. Най-голямо движение има по направление "град-град". С по-малък относителен дял са миграционните потоци по направленията "село-град" и обратното и най-малък дял е между селата.

Фиг. 5. Ефективност на миграциите 2010 г.

1 – за страната; 2 – за областта; 3 – за общината

Възрастовата структура на мигрантите е основно в диапазона 10 – 39 години. Тенденцията в развитието на миграционните процеси в района е към

концентрация на населението в по-големите стопански и административни центрове, главно поради по-големите възможности за работа и образование за сметка на по-малките градове и селата.

Показатели:

Обем на миграциите

$$V = I + E$$

I - общ брой заселили се (в абсолютна стойност),

E - общ брой изселили се,

V – обем.

За община Стара Загора обемът за 2010 г. е:

$$V = 3715 + 4332 = 8047 \text{ души.}$$

Коефициент на миграционна подвижност

$$K = (i + E / S) * 100,$$

където i – имигрантите,

E – емигрантите,

S е средногодишният брой на населението.

Коефициентът на миграционната подвижност за община Стара Загора е 5,02%.

Миграционно салдо

$$Ms = I - E$$

За общината миграционното салдо е $Ms = - 617$.

Ефективност на миграциите

$$Ef = i - E / i + E . 100$$

За общината ефективността на миграциите е

$$Ef = - 7,67.$$

Общ коефициент на интензивност на заселвания

$$i = i / S * 1000$$

Общият коефициент на интензивността на заселванията за община Стара Загора е 23,2%.

Общ коефициент на интензивност на изселвания

$$i = E / S * 1000$$

Общият коефициент на интензивността на изселванията за община Стара Загора е 27,05%.

Коефициент за миграционна ефективност

$$Ef = (i - E) / (i + E) * 100,$$

където i-E – миграционно салдо за периода

i+E – обем миграции за периода

За общината миграционната ефективност е -7,6%.

Таблица 9. Заселвания за 2009-2010 г.

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	Общо	Мъже	жени
Общо за страната	139098	64650	74448	155212	74098	81114
Област Стара Загора	6737	3212	3525	7860	3841	4019
Стара Загора	3139	1544	1595	3715	1829	1886

Източник: www.nsi.bg

Таблица 10. Изселвания

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	общо	Мъже	жени
Общо за страната	154827	71082	83745	179402	84795	94607
Област Стара Загора	7719	3622	4097	9561	4677	4884
Стара Загора	3368	1604	1764	4332	2176	2156

Източник: www.nsi.bg

Таблица 11. Механичен прираст за 2009-2010 г.

Област	2009			2010		
	общо	мъже	жени	Общо	Мъже	жени
Общо за страната	-15729	-6432	-9297	-24190	-10697	-13493
Област Стара Загора	-982	-410	-572	-1701	-836	-865
Стара Загора	-229	-60	-169	-617	-347	-270

Източник: www.nsi.bg**ТРУДОВИ РЕСУРСИ И БЕЗРАБОТИЦА**

Трудовите ресурси са онази част от населението на дадена страна, която има физически и психически възможности да се труди. В лица в трудоспособна възраст се включват следните групи от населението:

- Лица в трудоспособна възраст с изключение на неработещите пенсионери и инвалиди първа и втора категория в същите възрастови граници, неработещите пенсионери за прослужено време, намиращи се в тази възраст;
- Работещите лица под- и надтрудоспособна възраст.

Трудовите ресурси се намират в пряка зависимост от възрастовата структура. От данните за възрастовите групи по трудоспособност се отчита тенденцията на намаляване на относителния дял на населението в подтрудоспособна възраст. Това е неблагоприятна тенденция, тъй като възрастовата група осигурява бъдещите трудови ресурси. Намаляването на населението в трудоспособна възраст създава проблеми за икономиката на страната и за нейното цялостно развитие.

За община Стара Загора в трудоспособна възраст 16-65 г. са 78 315 души. От данни от Бюрото по труда безработицата към 01.01.2012 за общината е 5,9%. Един месец по-рано е била 5,8%. За областта

безработни са 147 697 души, като безработицата е била 8,9%, един месец по-рано 8,6%, а за страната към същата дата - 10,4% , а месец по-рано - 10,0%.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На базата на посочените данни и направените анализи можем да направим извод, че на територията на община Стара Загора се наблюдават както типични за цялата страна демографски тенденции, така и такива, специфични за района. Те се дължат на особената религиозна структура, природните дадености, които от своя страна влияят върху начина на живот като цяло. Поради бурното развитие на град Стара Загора като икономически център, той става притегателен за хората от околните села, за работна сила от съседни общини и притегателен център, за младите хора, които досега са търсили препитание извън общината.

Литература

1. Лаков, Пл. Регионална икономика, 2015.
2. Официалният уебсайт на Национален статистически институт: <http://www.nsi.bg/>.
3. Община Стара Загора: <http://www.starazagora.bg/>.